

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL A. Š. IR ADB „COMPENSA VIENNA INSURANCE GROUP“ GINČO
NAGRINĖJIMO**

2018 m. vasario 14 d. Nr. 242-56
Vilnius

Lietuvos bankas gavo A. Š. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir ADB „Compensa Vienna Insurance Group“ (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2017 m. spalio 2 d. įvyko eismo įvykis, kurio metu susidūrus dviem automobiliams buvo apgadintas pareiškėjui priklausantis automobilis „BMW 318dA“, valst. Nr. (*duomenys neskelbiami*). Pareiškėjas kreipėsi į draudiką, apdraudusį eismo įvykio kaltininko – automobilio valdytojo civilinę atsakomybę privalomuoju transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimu, prašydamas išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią automobiliui padarytą žalą.

Remiantis Lietuvos bankui pateiktais dokumentais, nustatyta, kad draudiko ekspertas 2017 m. spalio 6 d. atliko sugadinto automobilio apžiūrą ir nuotraukose užfiksavo išoriškai matomus automobilio sugadinimus. Vadovaudamasis 2017 m. spalio 6 d. atliktos sugadinto automobilio apžiūros duomenimis bei iš policijos gauta informacija apie eismo įvykio aplinkybes, draudikas pripažino 2017 m. spalio 2 d. eismo įvykį draudžiamuoju.

Atlikęs automobilio rinkos vertės vertinimą ir remdamasis pareiškėjo pateikta UAB „Krasta Auto Vilnius“ remonto darbų sąmata, draudikas nustatė, kad automobilio remonto išlaidos viršija 75 proc. automobilio rinkos vertės, todėl remontas, remiantis Eismo įvykio metu padarytos žalos nustatymo ir išmokos mokėjimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. vasario 13 d. nutarimu Nr. 122, (toliau – Taisyklės) 14 punktu, nėra tikslingas. Atsižvelgdamas į tai ir vadovaudamasis Kelių transporto priemonių vertės nustatymo tvarkos (toliau – Tvarka) bei Kelių transporto priemonių vertinimo instrukcijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu 2000 m. balandžio 17 d. Nr. 120 / 2000 m. balandžio 14 d. Nr. 101, (toliau – Instrukcija) nuostatomis, draudikas 2017 m. lapkričio 7 d. sudarė Transporto priemonės likutinės vertės skaičiavimo išvadas, kuriose nustatyta, kad transporto priemonės rinkos vertė yra 18 030 Eur, o transporto priemonės likutinė vertė (pritaikius skirtingus transporto priemonės populiarumo koeficientus (Kp) svyruoja nuo 6 645 Eur iki 7 383 Eur.

Draudikas, siekdamas nustatyti pareiškėjo transporto priemonės likutinę vertę, kreipėsi į transporto priemonių aukcionus atliekančią įmonę, kuri paskelbė automobilio skelbimą aukcione. 2017 m. lapkričio 9 d. gavęs aukciono rezultatus draudikas informavo pareiškėją apie apskaičiuotą žalą ir nurodė, kad „peržiūrėjus automobilių pagal artimiausius techninius duomenis rinką, nustatyta transporto priemonės vertė yra 18 030 Eur. Apklausus rinkos dalyvius aukciono būdu nustatyta likučių vertė – 5 086 Eur. Už šią sumą yra atsiradęs pirkėjas, kuris įsigytų nepakeistos būklės automobilį. Pasiūlymas galioja 2 savaites.“ Lietuvos bankui pateiktais duomenimis, draudikas įsipareigojo pareiškėjui išmokėti draudimo išmoką (12 944 Eur), kurią apskaičiavo iš transporto priemonės rinkos vertės atėmęs aukciono būdu nustatytą likutinę vertę.

2017 m. lapkričio 9 d. pareiškėjas pateikė atsakymą, kad nesutinka su draudiko skaičiavimais, ir nurodė, kad automobilio rinkos vertė buvo nustatyta neatsižvelgus į visus transporto priemonės techninius duomenis („Havanna Metallic“ spalvą, „Efficient dynamic“ sistemą, HI-FI garso sistemą, sportines sėdynes ir pan.), todėl reikalauja iš naujo perskaičiuoti nuostolį.

Atsižvelgdamas į pareiškėjo pateiktą papildomą informaciją, draudikas pakartotinai kreipėsi dėl aukciono paskelbimo. 2017 m. lapkričio 13 d. draudikas, gavęs pakartotinio aukciono rezultatus, nustatė, kad transporto priemonės liekanų vertė rinkoje yra 7 248 Eur.

2017 m. lapkričio 15 d. pareiškėjas kreipėsi į draudiką ir pakeitęs savo poziciją nurodė, kad su draudiko apskaičiuota 12 944 Eur draudimo išmoka, atlyginančia eismo įvykio metu transporto priemonei padarytą žalą, sutinka ir laukia visiško išlaidų apskaičiavimo. Tačiau draudikas, atsakydamas į 2017 m. lapkričio 15 d. el. laišką, pareiškėjui nurodė, kad, atsižvelgiant į pareiškėjo pateiktą papildomą informaciją, automobilio duomenys buvo pakartotinai paskelbti aukcione, kuriame už eismo įvykio metu sugadintą automobilį yra siūloma 7 248 Eur. Draudikas nurodė, kad šis pasiūlymas galioja iki 2017 m. lapkričio 28 d. Jei pareiškėjas nesutinka parduoti automobilio, tokiu atveju nuostolis bus apskaičiuojamas pagal aukciono metu pateiktą pasiūlymą ir draudimo išmoka, atlyginanti eismo įvykio metu automobiliui padarytą žalą, bus 10 782 Eur.

Pareiškėjas nesutiko su draudiko nurodytu nuostolio dydžiu, todėl pakartotinai kreipėsi į draudiką dėl netinkamai nustatytos automobilio rinkos vertės. Pareiškėjas tiek 2017 m. lapkričio 12 d., tiek 2017 m. lapkričio 23 d. el. laiškuose draudikui nurodė, kad draudiko darbuotojas, vertinęs nuostolius, nėra atestuotas vertintojas, todėl negalėjo tinkamai nustatyti transporto priemonės rinkos vertės. Pareiškėjas taip pat pažymėjo, kad, apskaičiuodamas nuostolio dydį, draudikas neįvertino ir naujos transporto priemonės įsigijimo išlaidų (nuvykimo ir parvykimo iš Vokietijos, apgyvendinimo, maitinimo ir pan.), o nustatydamas transporto priemonės rinkos vertę, neatsižvelgė į automobilio „BMW“ išskirtinius techninius duomenis, komplektaciją ir spalvą, todėl apskaičiavo netinkamą nuostolio dydį.

2017 m. lapkričio 28 d. draudikas, įvertinęs pareiškėjo pateiktas pastabas dėl transporto priemonės įsigijimo išlaidų ir atsižvelgdamas į transporto priemonės techninius duomenis, sudarė Išvadą apie transporto priemonės vidutinę rinkos vertę (toliau – Išvada), kurioje nurodė, kad palyginus panašių transporto priemonių skelbimus pareiškėjo transporto priemonės vidutinė rinkos vertė yra 18 500 Eur. 2017 m. lapkričio 29 d. el. laiške draudikas paaiškino, kad nustatant transporto priemonės rinkos vertę buvo lyginamos panašios transporto priemonės, o vertė buvo koreguojama dėl skirtumų, kurie daro įtaką automobilio vertei (rida, pardavimo sąlygos, ir automobilio pargabenimo į Lietuvą išlaidos). Dėl šios priežasties draudikas priėmė sprendimą ir pareiškėjui išmokėjo 11 252 Eur draudimo išmoką, atlyginančią eismo įvykio metu transporto priemonei padarytą žalą. Pareiškėjas nesutiko su draudiko apskaičiuota draudimo išmoka, todėl kreipėsi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo.

Kreipimesi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo pareiškėjas prašo, kad draudikas perskaičiuotų draudimo išmoką, atlyginančią eismo įvykio metu automobiliui padarytą žalą. Pareiškėjas palaiko draudikui pateiktus argumentus, dėl kurių turi būti perskaičiuota draudimo išmoka, ir Lietuvos banko prašo išreikalauti iš draudiko ir jo eksperto dokumentus, kurie suteikia teisę nustatyti pareiškėjo transporto priemonės rinkos vertę bei išspręsti tarp šalių kilusį ginčą tiek dėl išorės turto (pareiškėjo automobilio) vertės nustatymo, tiek dėl draudimo išmokos dydžio, o prireikus suteikti galimybę kreiptis į nepriklausomus turto vertintojus.

Atsiliepime dėl pareiškėjo kreipimesi nurodytų aplinkybių ir pateiktų reikalavimų draudikas nurodė, kad jo pareigą nustatyti žalos dydį reglamentuoja Taisyklių 13 punktas: žalos dydį nustato draudiko įgalioti asmenys (ekspertai), o turto vertintojų ataskaitos ar išvados yra tik papildomi arba alternatyvūs dokumentai, kurie gali būti surinkti administruojant žalos bylą ir į kuriuos draudikas turi atsižvelgti nustatydamas žalos dydį. Taigi, draudiko nuomone, pareiškėjo prašymas išreikalauti iš draudiko darbuotojo dokumentus, pagrindžiančius jo, kaip turto vertintojo, kvalifikaciją, yra nepagrįstas.

Draudikas taip pat nurodė, kad pareiškėjo reikalavimas suteikti galimybę kreiptis į nepriklausomus turto vertintojus, kad šie nustatytų pareiškėjo automobilio rinkos vertę, buvusią eismo įvykio dieną, neturėtų būti nagrinėjamas. Draudiko teigimu, pareiškėjas turi teisę kreiptis į nepriklausomus turto vertintojus ir tam Lietuvos banko leidimo nereikia. Pareiškėjas iki kreipimosi į Lietuvos banką nebuvo išreiškęs tokios valios, o draudikas jokiais savo veiksmais nekliudė ir neatėmė galimybės kreiptis į nepriklausomus turto vertintojus.

Draudikas atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi taip pat pabrėžė ir tai, kad nustatydamas žalos dydį vadovavosi Tvarkos bei Instrukcijos nuostatomis. Draudiko teigimu, nustatydamas pareiškėjo transporto priemonės rinkos vertę, draudikas vadovavosi transporto priemonės vidutine rinkos verte, kurią koregavo pagal konkrečios transporto priemonės techninius duomenis. Automobilio rinkos vertė buvo nustatyta išanalizavus maksimaliai panašių transporto priemonių rinką ir atsižvelgus į pareiškėjo pastabas dėl lyginamų transporto priemonių komplektacijos.

Draudiko teigimu, transporto priemonės likutinė vertė buvo apskaičiuota vadovaujantis Instrukcijos VI skyriumi. Kilus neaiškumų dėl automobilio galimo populiarumo apgadintų automobilių rinkoje, t. y. dėl taikytino koregavimo koeficiento (transporto priemonės populiarumo (Kp), draudikas atliko du transporto priemonės likutinės vertės skaičiavimus, taikydamas koeficientus „0,9“ (automobilio likutinė vertė – 6 645 Eur) ir „1“ (automobilio likutinė vertė – 7 383 Eur). Siekdamas kuo objektyviau nustatyti žalos dydį, draudikas papildomai atliko automobilio populiarumo rinkoje analizę ir nustatė, kad transporto priemonės likutinė vertė yra 7 248 Eur.

Draudikas tvirtina įvertinęs ir pareiškėjo papildomai pateiktas pastabas dėl transporto priemonės komplektacijos, įsigijimo valstybės ir spalvos, todėl kelis kartus pareiškėjo naudai keitė sprendimą dėl transporto priemonės rinkos vertės. Draudiko teigimu, papildomai buvo taikytas koeficientas dėl automobilio transportavimo, dėl to transporto priemonės vertė buvo padidinta iki 18 250 Eur. Draudikas nurodo ir tai, kad „transporto priemonės vertė buvo nustatyta atsižvelgus į artimiausios komplektacijos transporto priemonės pareiškėjo nurodytoje Vokietijos rinkoje, atitinkamai taikant ridos, pardavimo sąlygų, transportavimo koeficientus“, todėl buvo nustatyta 18 500 Eur automobilio rinkos vertė.

Taigi, draudikas mano, kad pareiškėjo reikalavimas išspręsti ginčą dėl automobilio rinkos vertės ir dėl draudimo išmokos dydžio yra nepagrįstas, o papildomos draudimo išmokos išmokėjimas reikštų *ex gratia* išmokos išmokėjimą.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudimo išmokos, atlyginančios per 2017 m. spalio 2 d. eismo įvykį pareiškėjo patirtus nuostolius, dydžio, pareiškėjo prašymo iš draudiko išreikalauti dokumentus, suteikiančius draudiko darbuotojui M. D. teisę vertinti išorės turtą (pareiškėjo automobilį), ir reikalavimo suteikti galimybę kreiptis į nepriklausomus turto vertintojus.

1. *Dėl draudiko apskaičiuotos draudimo išmokos, atlyginančios per 2017 m. spalio 2 d. eismo įvykį pareiškėjo patirtus nuostolius, dydžio*

1.1. *Dėl draudiko nustatytos transporto priemonės rinkos vertės*

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytas aplinkybes, pažymėtina, kad nukentėjusio trečiojo asmens turtui padarytos žalos nustatymo sąlygos įtvirtintos Lietuvos Respublikos transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo įstatymo (toliau – TPVCPDĮ) 15 straipsnio 3 dalyje: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, vadovaudamasis

įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Minėta žalos dydžio nustatymo taisyklė detalizuota Taisyklių 13 punkte: nukentėjusio trečiojo asmens turtui (transporto priemonei ar kitam kilnojamajam ar nekilnojamajam turtui) padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, vadovaudamasis draudiko įgaliotų asmenų (ekspertų) ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ar išvadomis, įmonės, kurioje remontuojamas sugadintas turtas, pateiktais šio turto remonto išlaidų skaičiavimais ir (ar) atsižvelgdamas į įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus šio turto remonto išlaidų skaičiavimus ar remonto išlaidų pagrindimo dokumentus, taip pat į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius dokumentus. Taisyklių 14 punkte nustatyta, kad žalos dėl turto sunaikinimo dydis nustatomas pagal sunaikinto turto rinkos vertę iki sunaikinimo ir likutinę vertę po eismo įvykio.

Lietuvos bankui pateikti dokumentai patvirtina, kad draudikas, vadovaudamasis TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalimi ir Taisyklių 13 bei 14 punktais, 2017 m. lapkričio 7 d. nustatė žalą dėl automobilio sunaikinimo, minėta žala buvo du kartus perskaičiuota, nes pareiškėjas pateikė papildomus paaiškinimus ir žalos dydį pagrindžiančius įrodymus. Svarbu pažymėti, kad 2017 m. lapkričio 28 d. draudiko eksperto parengtoje Išvadoje apie transporto priemonės vidutinę vertę taikant lyginamosios vertės metodą yra nurodyta 18 500 Eur automobilio rinkos vertė.

TPVCAPDĮ ir Taisyklių sąlygos automobilio rinkos vertės apskaičiavimo nereglamentuoja, todėl automobilio rinkos vertei nustatyti yra taikytinos Tvarkoje įtvirtintos automobilio rinkos vertės nustatymo taisyklės. Tvarkos 8 punkte nustatyta, kad transporto priemonės vidutinė rinkos vertė – tam tikros markės, modelio ir komplektacijos neapgadintos (nesužalotos) transporto priemonės rinkos vertė, nustatyta rinkos kainų tyrimo metodais arba pagal Instrukcijoje pateiktą skaičiavimo metodiką. Instrukcijos 5 punkte yra įtvirtinta nuostata, kad transporto priemonių vidutinė rinkos vertė pirmiausia turi būti nustatoma lyginamosios vertės metodu. Nustatant transporto priemonės vertę rinkoje, lyginamos tapačių transporto priemonių sandorių kainos. Atsižvelgiant į šias teisės aktų nuostatas, pažymėtina, kad, nustatant automobilio rinkos vertę, turi būti vertinami tapatūs automobiliai, t. y. panašios komplektacijos, panašaus nusidėvėjimo ir kitų parametrų automobiliai.

Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad draudiko ekspertas, nustatydamas automobilio rinkos vertę, taikė lyginamosios vertės metodą. Tačiau pareiškėjas nesutiko su draudiko eksperto nustatyta automobilio rinkos verte ir teigė, kad draudikas neatsižvelgė į pareiškėjo transporto priemonės techninius duomenis ir spalvą, todėl apskaičiavo netinkamą automobilio rinkos vertę. Pareiškėjas, siekdamas pagrįsti savo poziciją, rėmėsi Vokietijos automobilių pardavimo interneto puslapio duomenimis (www.mobile.de).

Vertinant pareiškėjo nurodytas aplinkybes, pažymėtina, kad Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad draudikas, apskaičiuodamas automobilio rinkos vertę, vadovavosi teisės aktuose įtvirtintomis automobilio rinkos vertės nustatymo taisyklėmis. Iš Lietuvos bankui pateiktos Išvados matyti, kad draudikas vadovavosi lyginamosios vertės metodu – lygino panašių transporto priemonių sandorių kainas, nes lyginamos transporto priemonės tiek techniniais duomenimis, tiek komplektacija yra panašios į eismo įvykio metu sugadintą transporto priemonę. Draudikas, remdamasis sugadintos transporto priemonės techniniais duomenimis, vertino kiekvieno lyginamo automobilio duomenis (metus, odometro duomenis, variklio tūrį, galią, degalų tipą, pavarų dėžę, kėbulo tipą, gamybos metus), pagal tai buvo pritaikoma pataisa ir koreguojama lyginamųjų transporto priemonių vertė. Be to, draudikas, taikydamas lyginamosios vertės metodą, atsižvelgė ir į transporto priemonės pardavimo sąlygas, t. y. į tai, kad visos transporto priemonės yra parduodamos Vokietijoje (transporto priemonių skelbimai iš Europinio internetinio automobilių portalo www.autoscout24.com), todėl padidino lyginamų transporto priemonių vertę (atsižvelgdamas į tai, kad transporto priemonės turi būti pargabentos į Lietuvą). Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes ir vadovaujantis turto vertinimą reglamentuojančių teisės aktų nuostatomis, darytina išvada, kad, draudikas, apskaičiuodamas automobilio rinkos vertę, vadovavosi Tvarkos 8 punkto ir Instrukcijos 5 punkto reikalavimais ir pagrįstai įvertino lyginamų

tapusių transporto priemonių sandorių kainas.

Siekdamas paneigti draudiko eksperto nustatytą automobilio rinkos vertę pareiškėjas rėmėsi aplinkybe, kad nebuvo atsižvelgta į automobilio išskirtinę spalvą – „Havanna Metallic“. Iš Lietuvos bankui pateiktų duomenų matyti, kad 2017 m. lapkričio 22 d. draudiko ekspertas el. paštu kreipėsi į oficialų BMW atstovą Lietuvoje – UAB „Krasta Auto Vilnius“. Tą pačią dieną draudikui buvo pateiktas atsakymas, kad eismo įvykio metu sugadintos transporto priemonės spalva yra standartinė ir perkant automobilį papildomos įmokos už šią spalvą mokėti nereikia. Atsižvelgiant į šiuos Lietuvos bankui pateiktus duomenis, darytina išvada, kad pareiškėjo teiginiai, kad eismo įvykio metu sugadinto automobilio spalva turi esminės įtakos transporto priemonės rinkos vertei, yra objektyviais duomenimis nepagrįsti, todėl atmestini.

Siekdamas pagrįsti savo reikalavimą, pareiškėjas Lietuvos bankui pateikė keletą Vokietijos internetiniame automobilių prekybos tinklalapyje (www.mobile.de) paskelbtų skelbimų. Pareiškėjo nuomone, pateiktuose transporto priemonių skelbimuose nurodyti parduodami automobiliai maksimaliai panašūs į įvykio metu sugadintą transporto priemonę. Įvertinus Lietuvos bankui pateiktus transporto priemonių skelbimus, pažymėtina, kad šiais įrodymais negali būti remiamasi lyginamosios vertės metodu nustatant pareiškėjo automobilio vidutinę vertę rinkoje. Lietuvos banko vertinimu, pareiškėjo pateiktuose skelbimuose nurodyti transporto priemonių techniniai duomenys skiriasi nuo eismo įvykio apgadintos transporto priemonės (skiriasi rida, gamybos metai ir pan.). Be to, Lietuvos bankui pateiktuose skelbimuose yra matoma tik pirminė informacija apie parduodamas transporto priemones. Nagrinėjamu atveju nėra galimybės įsitikinti, kad pateiktuose transporto priemonių skelbimuose esantys automobiliai yra labiausiai panašūs į eismo įvykio metu sugadintą automobilį. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad pareiškėjo pateikti duomenys apie automobilio rinkos vertę nėra išsamesni ir detalesni nei draudiko eksperto atliktas rinkos tyrimas, todėl darytina išvada, kad draudikas, nustatydamas eismo įvykio metu apgadintos transporto priemonės rinkos vertę, pagrįstai nesivadovavo pareiškėjo pateiktais automobilių skelbimais.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, remiantis tuo, kad pareiškėjas nepateikė objektyvių duomenų, kurie paneigtų draudiko darbuotojo sudarytą Išvadą, ir įvertinus aplinkybę, kad draudiko eksperto atliktas automobilio rinkos skaičiavimas yra išsamus ir koreguotas pagal pareiškėjo nurodytas aplinkybes, darytina išvada, kad draudikas, vadovaudamasis teisės aktų reikalavimais, pagrįstai draudimo išmoką apskaičiavo atsižvelgdamas į draudiko darbuotojo nustatytą eismo įvykio metu sugadintos transporto priemonės rinkos vertę – 18 500 Eur.

1.2. Dėl pareiškėjo transporto priemonės likutinės vertės pagrįstumo

Tvarkos 11 punkte yra nustatyta, kad likutinė vertė – apgadintos transporto priemonės vertė, nustatyta pagal įteisintą skaičiavimo metodiką. Transporto priemonės likutinė vertė apskaičiuojama vadovaujantis Instrukcijos VI skyriaus nuostatomis. Apgadintos transporto priemonės likutinė vertė skaičiuojama vadovaujantis nesugadintų pagrindinių jos dalių, kurias galima panaudoti (realizuoti), suminės vertės nustatymo principu. Ji gali būti apskaičiuojama pagal Instrukcijos 69 punktą: apgadintos transporto priemonės likutinė vertė skaičiuojama vadovaujantis nesugadintų pagrindinių jos dalių, kurias galima panaudoti (realizuoti), suminės vertės nustatymo principu. Instrukcijos 69 punkte pateikiama transporto priemonės likutinės vertės skaičiavimo formulė: nustatant automobilio likutinę vertę yra taikomas koregavimo koeficientas, priklausantis nuo automobilio sugadinimo laipsnio, automobilio populiarumo apgadintų automobilių rinkoje koeficientas, rizikos dėl neįvertintų gedimų bei pakitimų (paklausos) rinkoje koeficientas ir kt. Instrukcijos 70 punkte įtvirtinta nesugadintos transporto priemonės dalies vertės apskaičiavimo formulė.

Pažymėtina, kad pareiškėjas nesutinka su draudiko nustatytu transporto priemonės likutinės vertės dydžiu, todėl kreipėsi į Lietuvos banką nurodė, kad sutiko su pirmojo aukciono metu nustatyta transporto priemonės likutine verte (5 086 Eur), ir reikalauja, kad draudimo išmoka būtų apskaičiuota būtent pagal šiuos duomenis. Įvertinus Lietuvos bankui pateiktus duomenis, pažymėtina, kad, 2017 m. lapkričio 9 d. draudikui pateikus informaciją ir nurodžius

duomenis, kad apklausus rinkos dalyvius aukciono būdu buvo nustatyta 5 086 Eur transporto priemonės likutinė vertė, pareiškėjas tą pačią dieną pateikė atsakymą, kad nesutinka su draudiko apskaičiuotu nuostolio dydžiu, ir pateikė papildomą informaciją apie transporto priemonės techninius duomenis ir komplektaciją. Iš Lietuvos bankui pateiktų duomenų darytina išvada, kad draudikas pagrįstai, atsižvelgdamas į pareiškėjo pateiktus papildomus transporto priemonės duomenis, atliko pakartotinę analizę, kurios metu nustatė eismo įvykio metu sugadintos transporto priemonės likutinę vertę pagal visus automobilio techninius duomenis ir komplektaciją. Taigi, pareiškėjo nurodomi argumentai, kad jis sutiko su pirmojo aukciono metu pateiktu pasiūlymu, ir keliamas reikalavimas išmokėti draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal pirmojo aukciono duomenis, prieštarauja kitiems įrodymams, todėl turi būti atmesti kaip nepagrįsti.

Lietuvos banko manymu, vertinant tai, ar draudikas pagrįstai apskaičiavo transporto priemonės likutinę vertę, pažymėtina, kad iš byloje pateiktų duomenų matyti, kad draudikas transporto priemonės likutinę vertę apskaičiavo vadovaudamasis Instrukcijos VI skyriuje išdėstytomis nuostatomis. Pažymėtina, kad transporto priemonės populiarumo koeficientą parenka draudikas. Pagal Instrukcijos 75 punktą, pagal automobilio populiarumą apgadintų automobilių rinkoje parenkamas koregavimo koeficientas nuo „0,7“ iki „1“. Iš Lietuvos bankui pateiktų transporto priemonės likutinės vertės skaičiavimų matyti, kad draudikas, remdamasis Instrukcijos 69 punkte įtvirtinta formule, nustatė dvi transporto priemonės likutines vertes: taikant koeficientą „0,9“, transporto priemonės likutinė vertė 6 645 Eur, o taikant koeficientą „1“, 7 383 Eur. Siekdamas nustatyti objektyvų eismo įvykio metu pareiškėjo patirtų nuostolių dydį, draudikas kreipėsi į transporto priemonių aukcionus atliekančią įmonę ir atliko automobilio populiarumo rinkos analizę. Įvertinus visus pareiškėjo pateiktus duomenis apie sugadintos transporto priemonės techninius duomenis ir komplektaciją, taip pat pakartotinai transporto priemonės duomenis paskelbus aukcione, buvo nustatyta, kad rinkoje transporto priemonės likutinė vertė yra 7 248 Eur. Atsižvelgiant į tai, kad aukciono metu nustatyta automobilio likutinė vertė iš esmės atitiko 2017 m. lapkričio 11 d. išvadoje, kurioje buvo pritaikytas koeficientas „1“, nustatytą vertę, darytina išvada, kad draudikas draudimo išmoką apskaičiavo pagal pareiškėjui palankesnę (aukciono metu gautą) automobilio likutinę vertę. Įvertinus šias aplinkybes, atsižvelgiant į visiško nuostolių atlyginimo principą (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.251 straipsnis), reikalavimą prievolės vykdyti tinkamai ir sąžiningai (CK 6.38 straipsnio 1 dalis), manytina, kad draudiko apskaičiuotas transporto priemonės likutinės vertės dydis atitinka tiek Instrukcijoje, tiek kituose teisės aktuose įtvirtintas transporto priemonės likutinės vertės dydžio nustatymo taisykles. Įvertinus eismo įvykio metu sugadintos transporto priemonės populiarumą rinkoje ir vadovaujantis protingumo, sąžiningumo ir teisingumo reikalavimais (CK 1.5 straipsnis), darytina išvada, kad draudikas pagrįstai draudimo išmoką apskaičiavo remdamasis nustatytu transporto priemonės likutinės vertės dydžiu – 7 248 Eur.

2. *Dėl pareiškėjo prašymo iš draudiko išreikalauti dokumentus, suteikiančius teisę vertinti išorės turtą, pagrįstumo*

Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo (toliau – Draudimo įstatymas) 98 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad draudikas privalo tirti aplinkybes, būtinas draudžiamojo įvykio faktui, pasekmėms ir draudimo išmokos dydžiui nustatyti, dėdamas reikiamas pastangas.

Taisyklių 13 punkte yra nustatyta, kad nukentėjusio trečiojo asmens turtui (transporto priemonei ar kitam kilnojamajam ar nekilnojamajam turtui) padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas ar biuras, vadovaudamasis atsakingo draudiko ar biuro įgaliotų asmenų (ekspertų) ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ar išvadomis, įmonės, kurioje remontuojamas sugadintas turtas, pateiktais šio turto remonto išlaidų skaičiavimais ir (ar) atsižvelgdamas į įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus šio turto remonto išlaidų skaičiavimus ar remonto išlaidų pagrindimo dokumentus, taip pat į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius dokumentus.

Vertinant pareiškėjo prašymą išreikalauti dokumentus, pagrindžiančius draudiko

darbuotojo teisę verstis išorės turto vertinimo veikla, pažymėtina, kad tiek Taisyklių 13 punkte, tiek Draudimo įstatymo 98 straipsnyje nustatyta draudiko pareiga turėti kvalifikuotus darbuotojus, kurie yra kompetentingi įvertinti transporto priemonei eismo įvykio metu padarytą žalą. Tačiau teisės aktuose nėra įtvirtintos draudiko pareigos, kad jo darbuotojai privalo atitikti Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatyme nustatytus reikalavimus, keliamus turto vertintojams, taigi, draudikui nėra privaloma pateikti darbuotojų kvalifikaciją arba teisę vertinti išorės turtą patvirtinančius dokumentus. Pažymėtina, kad draudikui nėra taikomi konkretūs kvalifikacijos reikalavimai, o dėl savo darbuotojų kvalifikacijos draudikas, kaip profesionalus licencijuotas finansų rinkos dalyvis, sprendimus priima savarankiškai. Darytina išvada, kad draudikas pareiškėjui neprivalo pateikti dokumentų, patvirtinančių jo darbuotojų teisę verstis išorės turto vertinimo veikla, todėl pareiškėjo reikalavimas laikytinas nepagrįstu ir atmestinas.

3. *Dėl pareiškėjo reikalavimo suteikti galimybę kreiptis į nepriklausomus turto vertintojus*

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas arba – šio įstatymo 17 straipsnyje nurodytais atvejais – Biuras, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Nustatant eismo įvykio aplinkybes ir kaltininko atsakomybę, turi būti vadovaujama eismo įvykio dalyvių pasirašyta eismo įvykio deklaracija ar kitu eismo įvykio dalyvių pasirašytu dokumentu apie įvykio aplinkybes arba kompetentingų institucijų išduotais dokumentais apie eismo įvykio aplinkybes. *Jeigu atsakingo draudiko ar Biuro įgaliotas asmuo neatvyko per šio straipsnio 2 dalyje nustatytą terminą, nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę pasamdyti turto vertintoją, kad jis nustatytų turtui padarytos žalos dydį.* Tokiu atveju atsakingas draudikas arba Biuras privalo atlyginti protingumo kriterijus atitinkančias nukentėjusio trečiojo asmens turėtas turto vertintojo samdymo išlaidas. *Nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo.*

Vertinant pareiškėjo reikalavimą suteikti galimybę kreiptis į nepriklausomus turto vertintojus, pažymėtina, kad, pagal pirmiau pateiktų teisės aktų nuostatas, pareiškėjas turi teisę savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo. TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtintai pareiškėjo teisei realizuoti papildomo Lietuvos banko leidimo nereikia. Lietuvos bankas taip pat neturi duomenų, kad šią pareiškėjo teisę koku nors būdu riboja draudikas ar kiti asmenys. Darytina išvada, kad pareiškėjas, net ir nesant atskiro Lietuvos banko leidimo, turi teisę kreiptis į nepriklausomą turto vertintoją.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo A. Š. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.